

dinaviske Halvø, og man skulde da tro, at den hvert Aar maatte være at se her paa Gennemrejse. Maaske er Sagen den, at den paa Grund af sin Lighed med den typiske Race, let undgaar Opmærksomheden.

I zool. Museum findes en Han fra Fredericiaegnen, og afdøde O. Winge skal have iagttaget den nogle Gange.

Den nævnes i Collins Supplementer til Kjærbøllings »Skandinaviens Fugle« som skudt 14 Maj 1865 ved Randsfjord i Fredericiaegnen; 20 Maj 1884 og 8 Maj 1885 er den skudt af Købmand N. Larsen i Ejstrup; overhovedet skal den ikke være sjælden der paa Egnen om Foraaret; 18 Maj 1889 bleve 3 Hanner og 1 Hun skudte ud af en Flok paa 12—14 Stk. Ved Viborg er den ogsaa skudt nogle Gange.

Efter ovenstaaende Data at dømme synes dens Træk at falde lidt senere end den typiske Races. E. LEHN SCHIØLER.

FRA FREMMEDE TIDSSKRIFTER.

TRANENS (GRUS CINEREA) YNGLESTEDER I TYSKLAND.

Die Brutplätze des Kranichs in Deutschland. Teilweise nach den von dem Geh. Hofrat Dr. H. Nitsche nachgelassenen Papieren. Von W. Baer in Tharandt. (Ornithol. Monatsschr. 1907—08).

Den ret omfangsrige Afhandling bestaar for den største Del af en tabellarisk Oversigt over de Steder, hvor Tranen ruger (eller har ruget) i Tyskland, ordnet efter Landsdele. Ved hvert enkelt Sted gives nøjagtig Oplysning om Beliggenheden, Tallet af ynglende Par og Kilden til Meddelelsen. Fra Sønderjylland opgives 3 Steder, hvor Tranen tidligere skal have ynglet, dog ikke senere end Midten af det 19de Aarhundrede; ej heller fra Holsten haves der Meddelelse om endnu beboede Ynglepladser; derimod behøver man kun at rejse til Warnemünde for at træffe adskillige Rugepladser, endda ofte beboede af ret talrige Par.

De fleste Steder yngler kun et enkelt eller faa Par, men der findes større »Kolonier« hist og her, saaledes en paa ca. 50 Par tæt ved Stettin. Ialt opføres 411 Ynglepladser, (hvoraf de 75—80 ikke mere ere beboede) og heraf falde de 398 paa Prøjsen og de to Hertugdømmer Mecklenburg. Ialt kan vel regnes med ca. 900 Par paa de anførte Pladser, men Forf. er paa det Rene med, at han langtfra har faaet alle Ynglepladser med, antagelig dog mellem Halvdelen og to Trediedele. Afhandlingen slutter med en Beskrivelse af de Egne, hvor Tranen yngler, en historisk Oversigt over Tranens Forekomst i forskellige Lande og en Omtale af de Egne udenfor Tyskland, hvor den endnu yngler. O. H.

FUGLENE OG SNESTORMEN.

I »The Zoologist« for Marts 1907 har Mr. Arthur H. Patterson skrevet en Afhandling om Fuglelivet under en stærk Snestorm ved Breydon i England, hvoraf her bringes et Uddrag i Oversættelse:

Den stærke Snestorm, som karakteriserede Slutningen af 1906 og de første Dage af 1907, og dens Virkninger paa Fuglelivet, vil længe staa friske i min Erindring. Jeg gjorde nogle faa Iagttagelser under Uvejret, og dem vil jeg meddele, som jeg har nedskrevet dem.

31 December. Efter en lang Række milde Vintre kom i den sidste Uge af dette Aar noget i Lighed med de strængere, som vi kendte i gamle Dage. D. 22 regnede det stærkt om Natten, og næste Dag begyndte Sneen at falde.

Fuglene begyndte at vise Tegn paa Uro. Hættemaagerne (*Larus ridibundus*) som i et Par Dage havde søgt deres Føde i Floden, fløj omkring Broen i Hjærtet af Byen, et godt Tegn paa, at der vilde indtræde en Forandring i en eller anden Retning. Morgenen til d. 23 gryede med en ildrød Himmel, der kort efter blev graa, og ud fra dens dybe Mørke begyndte Sneen at falde hurtigt og vedvarende, rigtig for Alvor.

Min første Tanke gjaldt de stakkels Fugle, de Fugle, der skulde dø af Sult eller for Bøssen. D. 22 og 23 blev Flokke af forskellige Fuglearter iagttagne, da de skarevis fulgte Forstranden sydpaa; en Flok, formentlig af Stokænder og Dykænder, talte op imod 500 Individuer, og en Avisartikel fra Aldeburgh beretter, at »Uhyre Flokke af Ænder, Vildgæs, Pibeænder og andre Fugle ustandselig trække sydpaa til Strandbredden og varsle om en Fortsættelse af det nuværende haarde Vejr«.

Den Slags Iagttagelser og Meddelelser sætter naturligvis enhver, der ejer, eller har en Ven, der ejer en Bøsse eller en Skydepram med Bøsse af svært Kaliber, i Aktivitet med at pudse sit Vaaben og forsyne sig med Forraad af Ammunition; lokale Isenkræmmere ladede Patroner Nat og Dag, og adskillige af Breydons Beboere begyndte at skyde Vildænder. Hver eneste Amatør-Pramjæger gjorde sin Baad flot, og hvis jeg havde været Acciseembedsmand, kunde jeg have erhvervet mig et Navn ved at sortere det Regiment af Mennesker, som med enhver tænkelig Afart af en Bøsse — med, og for det meste uden Bøssebevilling — luskede om paa Breydons Volde og paa Markerne.

D. 27 gik jeg en Tur til Gorleston Molehoved, da jeg havde hørt, at nogle Vildænder af »en ukendt Art« i deres Nød vare komne ind i Havnen, men jeg saa ingen. I Ebbetiden kunde man se nogle smaa Maager ved den nordre Sandbanke lige ved Molen; alle de større Maager vare borte, og i det hele taget saa man kun faa af dem, saa længe Vejret var strængt. Men jeg lagde Mærke til nogle faa Drosler (Vindrosler (*Turdus iliacus*) og deslige) og Finker, og et Par Pibere gik paa Molen paa den støtte og betænksomme Maade, som i den normale Træktid er særegen for dem; de vare kun en Armslængde fjærned fra mig.

D. 28 gik jeg en Tur tværs over North Denes; undertiden maatte jeg vade i dybe Snedriver, og ofte gled og snublede jeg, da de bølgeformede Ujævnheder og pludseligt forekommende Huller i Sandklitterne vare vanskelige at passere; men tilsidst naaede jeg Kysten. Nogle faa Drosler og Finker fløj over mig, medens jeg arbejdede mig frem gennem Sneen, men, da jeg naaede Strandbredden, saa jeg Sangdrosler (*Turdus musicus*), Sjaggere (*Turdus pilaris*), Vindrosler (særlig mange), Lærker (*Alauda arvensis*), Irisker, Pibere, ja selv Stilliser (*Carduelis elegans*) flyvende lige mod Syd, idet de fulgte Kystlinien. Tavse, som brune Fugle-Spøgelser, fløj de Time efter Time, Tusinder efter Tusinder. Jeg undrede mig over, hvorfra de kom, og tænkte paa om de endnu vilde have trodset de Drifter, som to Maaneder før drev mange af deres Slægtninge fremad paa deres Vandringer mod Syd, hvis Uvejret ikke var kommet. Sikkert vare disse Fugle landede i Skotland, og vilde være forblevne der. Flokke paa fem, ti, tyve og halvtreds stred og kæmpede sig frem, enkelte Fugle arbejdede sig lige ud, og dalede nu og da ned for at hvile en Stund. Mange af dem passerede mig næsten inden for Arms Længde, og deres Flugtlinie laa over en omtrent 15 M. bred Sandbræmme, som Højvandet havde befriet for Sneen. Da jeg gik mod Nord, aabnede Strømmen af de tavse Gæster sig for mig til begge Sider, ganske som et Infanteriregiment; og de blev ved dermed, da jeg kom tilbage paa Hjemvejen, idet de jævnt sluttede Kolonnen, naar de vare komne forbi mig. Uheldigvis var Morgenen mørk, og min trofaste Zeisskikkert noget for stærk for den korte Afstand, saa, hvis der imellem de smaa Gæster har været Sjældenheder, saa have de passeret mig uden at blive identificerede.

Jeg vilde gærne have haft min mindre Theaterkikkert med mig, derimod ikke nogen Bøsse, thi jeg hader den Tænkemaade, som leder til Slagteri af smaa vandrende Gæster for at tilføje en ny Art til et Grevskabs Fauna. Jeg vilde hellere tilbringe det halve af mit Liv imellem Dyndfladerne i Uvidenhed om, at en eller anden sjælden og ny Vadefugleart iagttog mig daglig, end kende den, og kunne nævne dens Navn, hvis Betingelsen var, at jeg skulde berøve den det Liv, som den er lige saa glad over, som jeg er ved mit.

De stakkels Hættemaager vare ilde farne, de forlod Breydon i Masse og tog Ophold i Flodens nedre Egne. Jeg overraskede omtrent 30 af dem, idet jeg løb op ad Flodbredden, og fik dem for en kort Tid til at flyve bort fra det blæksorte Kloakvand, som ledes ud i Floden paa dette Sted. Disse Fugle sværmede om i Haverne og sad paa Vejene. Publikum tilkastede dem Føde fra Broerne, ja, i forskellige Dele af Byen fodrede man dem med Rester fra Bordene fra selve Dørtrinene, og mere end et raat Menneske brugte dem til Skydeskiver. En uheldig Fugl vilde ikke give Plads for en Cyklist og blev dræbt af hans Maskine.

To eller tre Gange mens Sneen og Frosten varede, besøgte jeg Breydons Volde. Blishøns (*Fulica atra*) i smaa Flokke gik sørgmodige omkring paa Dynd-Fladerne medtagne af det uophørlige

Slagteri mellem deres Rækker. Smaaflokke af Fugle fløj forskræmte frem og tilbage, thi alle Bøsser vare rettede imod dem.

Sharmann, en gammel Breydon'er, der kan huske mange forbigangne Vintre, blev igen fristet til at besøge Dynd-Fladerne, og vendte hjem med hele Fordækket af sin Skydepram bedækket med Stok- og Taffelænder (*Anas boscas*, *Fuligula ferina*). Jeg besøgte hans Baadskur d. 30 og saa en hel Række af Taffel- og Bjergænder (*Fuligula marila*), der laa paa en Bænk. »Se den stakkels Toppede Lappedykker« (*Podiceps cristatus*), sagde han, »den laa udmattet i et Hul i Isen, da jeg tog den op; dens Tid var omme, den kunde ikke dykke og heller ikke tage til Vingerne«. Omtrent 60 Svaner gæstede Breydon; Hovedparten af dem viste sig at være Sangsvaner (*Cygnus musicus*). Af Gæs har der ikke været mange. Fem Knortegæs (*Anser torquatus*) bleve sete og en Graagaas blev skudt. Nogle faa Hjejler opholdt sig i Nærheden i Løbet af Ugen, men de vare usædvanlig sky. Troldænder (*Fuligula cristata*), Hvinænder (*Clangula glaucion*) og Bjergænder bleve sete i smaa Flokke, men ogsaa de vare alle meget sky og forsigtige.

Ikke i mange Aar ere saa mange Taffelænder blevne sete og dræbte.

De faa større Maager, som forblev her, jagede ikke-saarede Ryler hver Gang, de kom i Nærheden af dem; men disse hurtige, smaa Fugle vare dem for raske i Vendingen; saarede Fugle gik det værre.

Kragerne (*Corvus cornix*) forsagede Dynd-Fladerne ved Breydon og Markerne, og holdt sig til de aabne Steder af Floden og til Kysten. Jeg saa en død Maage, som var pillet ren af dem, d. v. s. det af den, som ikke var frosset ned i Isen i den Grøft, hvor den laa. En sulten Fyr blev iagttaget, medens den gjorde overordentlige Anstrængelser for at faa nogen Føde ned, men Modet svigtede den; morsomt nok blev den forsmaaede Bid kort efter undersøgt, og viste sig at være et Stykke stærkt duftende Sæbe, der var helt udhulet af Kragens haarde Næb under dens Forsøg paa om muligt at finde en sødere Kerne. Isfugle (*Alcedo ispida*) sad helt elendige omkring paa Pæle og Rækværker og saa ganske fortabte ud i deres Sult.

5 Januar 1907. I Gaar blev en smuk Skallesluger (*Mergus merganser*), Hun, bragt mig, for at jeg skulde artsbestemme den; den var skudt ved Buckenham, hvor der de sidste 2—3 Dage har været utallige Fugle.

I Eftermiddags gik jeg til Belton og St. Olaves og fik en Passiar med et Par af mine Venner, som holde af at se paa Fugle, navnlig ud ad et Bøsseløb. I et Vadskehus, som tilhører en af dem, hang nogle Blishøns og Ænder samt et Bundt Bekkasiner, fire Horsegøge (*Gallinago scolopacina*) og to Enkelte Bekkasiner (*Limnocyptes gallinula*).

En ung Knægt, som lige havde forladt Skolen, tilbragte, saa længe det haarde Vejr varede, sine Eftermiddagstimer nær ved en Grøft, hvor nogle Bekkasiner holdt til.

Han fik fat paa tre eller fire smaa Springfælder, som han an-

bragte i Vandet, nær ved det Sted, hvor han saa deres Spor. Disse Bekkasiner vare Resultatet af faa Timers Arbejde. Drengens Fader, en Mr. Brooks, forsikrede mig om, at Tusinder af Bekkasiner kom til Moserne lige før Snestormen. De kom i den Grad ud af deres Vaner, at syv bleve sete sammen med Ryler paa Dynd-Fladerne. Brooks fortalte mig, at han kunde have skudt et Par Smaa Skalle-slugere (*Mergus albellus*) paa Floden ved Burgh, men han vilde hellere sikre sig en Stokand, som svømmede tæt ved og Resultatet blev, at han ikke fik nogen af dem. Adskillige Smaa Lappedykkere (*Tachybaptus minor*) opholdt sig i Floden der. Gæs i Flokke paa henholdsvis 17, 12, 13 og 10 mest af »en sortgraa Slags« (formodentlig Sædgæs, i Vinter den almindeligste Art her) trak over; og en stor Rovfugl, som jeg antager var en Musevaage (*Buteo vulgaris*), fløj ud fra nogle Stakke med Halmstraa hængende ned fra Kløerne, og jeg tvivler ikke paa, at der var en Rotte derimellem. En stor »Sky« paa nogle Hundrede Ringduer (*Columba palumbus*) trak over fra Retningen af Yarmouth, hvor en anden af mine Bekendte saa dem lidt tidligere den samme Dag — uden Tvivl den samme Flok.

12 Januar 1907. Vejret og Fuglelivet er i det hele og store vendt tilbage til det normale. Gennemgaaende led Vindroslerne mest, en Kendsgerning, som er bemærket af andre Iagttagere, der, lige som jeg selv, ere komne til det Resultat, at stærk Kulde, i Forbindelse med Mangel paa Føde, angriber denne Art alvorligst, og det er ogsaa værd at lægge Mærke til, i hvor usædvanlig kort Tid de faldt af og døde, medens de i andre Aar, hvor det har været mere vedholdende Frost uden saa megen Sne, ikke saa snart ere bukkede under. Mange bleve fundne døde ved Filby, Belton og andre Landsbyer. Nogle Bogfinker (*Fringilla coelebs*) bleve ogsaa fundne døde; men Lærkerne tog, som de sædvanlig gør, Tilflugt til Kaalhaverne og aad frimodigt af Kaalen til Skade for Gartnerne, og i mange Tilfælde ogsaa for dem selv.

A. CHRISTIANI.

SPETMEJSEN (SITTA EUROPÆA).

For saa vidt denne Fugls Maade at klatre nedad paa ikke er almindelig bekendt — og det antager jeg ikke —, giver nedenstaaende Iagttagelse af den ansete Botaniker, Professor Ed. Rüssow i Dorpat en Oplysning, som fortjener at kendes, og der er saa meget mere Grund til at fremdrage den, da den findes godt gemt i et sikkert her hjemme sjældent læst Tidsskrift, Sitzungsberichte der Naturforscher-Gesellschaft bei der Universität Dorpat 6. Bd. 1884, S. 433. Efter at have omtalt de forskellige Maader, hvorpaa Fuglen er afbildet, fortsætter han: Et Par Spetmejser besøgte i Løbet af Sommeren (1882) daglig den botaniske Have (i Dorpat), for det meste i Eftermiddagstimerne mellem Kl. 3 og 5, og blev ogsaa set der gentagne Gange Efteraar og Vinter indtil for faa Dage siden. Skønt ikke sky, trækker Fuglen sig dog, naar et Menneske nærmer sig paa faa Skridt, meget snart tilbage, saaledes at det bliver vanskeligt læn-

gere end et Par Sekunder at kunne fikseres dens Maade at tage fat med Fødderne paa; Iagttagelsen bliver fremdeles vanskeliggjort ved Dyrets overordentlig store Bevægelighed og Uro, da det faktisk neppe tøver et Øjeblik i samme Stilling. Under Nedklatringen (med Hovedet nedad) havde det været Iagttageren paafaldende, da han for første Gang havde nærmet sig Fuglen paa 5 til 7 Skridt, at et traad- eller stavformet Legeme trak eller slæbte sig bagefter; da det lykkedes ham at iagttage Fuglen, der ligesom rutschede ned ad Stammen, i større Nærhed, omtrent i en Afstand af 2—3 Skridt, havde han i den nævnte »Traad« tydeligt erkendt et Ben af Fuglen, ved hvilket den paa den ene Side hænger, mens den paa den anden Side støtter sig med den anden fortil strakte Fod. Saa ofte han iagttog Fuglen, der gled med Hovedet nedad eller tøvde nogen Tid i denne Stilling (og det skete gentagne Gange), blev stedse denne Hænge- og Støttestilling med stærkt fra hverandre spærrede Ben iagttaget. Det opadtil strakte Ben rager med Klørerne af dens 3 opadtil rettede Fortæer omtrent 1 Tomme over Halen.

O. G. PETERSEN.

JAKOB SCHENK: DIE HEUSCHRECKENPLAGE AUF DEM HORTOBÁGY
IM JAHRE 1907 UND DIE VOGELWELT.

(Aquila, Band XIV 1907.)

For omtrent 2 Decennier siden indvandrede den marokkanske Græshoppe til Ungarn, og i Sommeren 1907 var den en frygtelig Plage paa Hortobágy Sletten, hvor den optraadte i umaadeligt Tal. Det kgl. ungarske Landbrugsministerium udsendte gennem Ung. orn. Centrale Forf. til den paagældende Egn for at undersøge Fuglens Betydning som Græshoppeødelæggere, samt hvad der kunde gøres for at trække flere Fugle til. Egnen er normalt meget fuglefattig, men Græshopperne havde lokket uhyre Fuglemængder til, og den Nytte, de gjorde, var meget stor, idet de navnlig fulgte Maskinerne, hvormed Græshopperne bleve dræbte, og der fangede de Eksemplarer, der endnu vare i Live. Særlig virksomme vare *Pastor roseus* (Rosenstær), *Falco vespertinus* (Rødfodfalk), *Corvus frugilegus* (Raage), *Sturnus vulgaris* (Stær), *Ciconia alba* (Stork) og *Perdix cinerea* (Agerhøne), men ogsaa *Hirundo rustica* (Forstuesvale), *Glareola praticola* (Braksvale), *Buteo vulgaris* (Musevaage), *Otis tarda* (Trappe) og *Motacilla alba* (Vipstjert) gjorde megen Nytte. Forf. slutter sin Indberetning til Ministeriet med at paapege Nødvendigheden af at skaffe bedre Ynglesteder for de mest nyttige af disse Arter, og foreslaar at op-hænge flade Kurve i Træerne til Redesteder for Rødfodfalken, at plante Tamarisker for Agerhønsene, og fremtidig bygge Skurene for Kvæget saaledes, at de frembyde mange Redepladser for Svalerne. Forf. beretter endvidere om den store Invasion af Rosenstære, der mærkeligt nok fandt Sted samme Aar, som Græshoppeplagen kom; han anslaar deres Tal til 30000, men af dem kunde dog kun ca. 3000 Par finde Rugepladser. Sluttelig gives en udførlig Beskrivelse af denne mærkværdige Fugls Biologi.

A. CHRISTIANI.

I Jagttidendes Maj-Nummer indkalder Dansk Jagtforening til Generalforsamling paa Hotel Victoria i Fredericia Mandagen den 29 Juni. Blandt de Sager, som foreligge til Behandling, findes et Forslag fra Godsejer Neergaard Petersen, Vivebrogaard, om at Foreningens Love ændres derhen, at Præmieringen af Nedlæggelsen af Hønehøge, Kærhøge og Vandrefalke bortfalder.

Fremkomsten af et saadant Forslag er jo ikke ensbetydende med dets Vedtagelse, men alle Fuglevenner ville ønske Hr. Neergaard Petersen til Lykke med det Skridt, her er gjort, og med ham haabe, at dette gode Forslag faar den Behandling, det fortjener.

E. L. S.

ANMELDELSER.

P. G. RALFE: THE BIRDS OF THE ISLE OF MAN.

(Edinburgh.)

Forf., der selv er bosat paa den mellem England og Irland liggende Ø Man, har i det foreliggende Værk (320 Sider) givet en udførlig Omtale af samtlige paa Øen trufne Fuglearter. Bogen indledes med en Beskrivelse af Øen ledsaget af fortrinlige Kort; derpaa følge forskellige mindre Kapitler bl. a. om Trækforholdene, medens Omtalen af de enkelte Arter udgør Hovedparten af Bogen, der slutter med Literaturfortegnelse og Oversigt over de for Øen gældende Jagt- og Fredningsbestemmelser. Særlig indgaaende Behandling faar den rødnebbede Alpekrage (*Pyrrhocorax graculus*), der yngler adskillige Steder paa Øen. En Mængde smukt udførte Illustrationer efter Fotografier dels af Landskaber dels af Reder findes hele Bogen igennem.

SVEND FLEURON: I NATUREN MED BØSSE OG STOK.

(Gyldendal, Kbhvn. 1907.)

Forf. lader jævnlig Bøssen blive hjemme og færdes ude omkring med Stok og Kikkert; talrige Sider i Bogen vidne om hans Glæde ved Iagttagelse af Fuglelivet, hans Kendskab og Forstaaelse af det.

R. COLLETT: DYRELIV I DET NORDLIGE NORGE.

(50 S. + 15 Tvl. Cammermeyer, Christiania 1907.)

For den, der for 15 Aar siden gjorde Bekendtskab med Colletts lille interessante Bog »Fugleliv i det arctiske Norge«, er det en Glæde at se den pragtfulde Udstyrelse, den foreliggende omarbejdede Udgave har faaet; den fremtræder nu i stort Kvartformat og ledsages af en Mængde Afbildninger, deriblandt 15 Helsestavler i ypperlig fototypisk Gengivelse efter Colletts egne Fotografier. Tavlerne ere for en mindre Dels Vedkommende Landskabs- og Vegetationsbilleder, gengive ellers væsentlig Fugle, deres Æg og Unger; skulde noget af